

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Περίληψη Ειδικής Έκθεσης

«Δημοτικές πρόσοδοι και άλλα θέματα»

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στην παρούσα Ειδική Έκθεση αποτυπώνει μία σειρά προβλημάτων που παρατηρούνται στο πεδίο των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού (δήμων) και τα οποία δημιουργούνται κυρίως κατά την άσκηση των οικονομικής φύσης αρμοδιοτήτων τους, αλλά σε σημαντικό βαθμό και από την πλημμελή εποπτεία επί των κανονιστικών τους πράξεων. Επίσης, διατυπώνει προτάσεις που ως στόχο έχουν την απλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου, την ενδυνάμωση του ελέγχου νομιμότητας από τους εποπτικούς μηχανισμούς, την εξασφάλιση χρηστής και διαφανούς δημοσιονομικής διαχείρισης και τη βελτίωση των σχέσεων δήμου-πολίτη.

Το πολύπλοκο και ασαφές νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την επιβολή και είσπραξη των κυριότερων τακτικών δημοτικών προσόδων αποτελεί την κυριότερη αρνητική διαπίστωση της Έκθεσης. Η μη ενιαία από όλους τους δήμους εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας προκαλεί συχνές και σοβαρές αμφισβητήσεις της νομιμότητας των σχετικών πράξεων επιβολής τους και αναπόφευκτα συνεπάγεται την αδυναμία των δήμων να ανταποκριθούν στις συμβατικές ή εξωσυμβατικές (αντικειμενικής ευθύνης) οικονομικές υποχρεώσεις τους, καθώς η τακτική χρηματοδότησή τους αποδεικνύεται ανεπαρκής.

Ταυτόχρονα, η παρατεταμένη καθυστέρηση διορισμού των Ελεγκτών Νομιμότητας και λειτουργίας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας, σε συνδυασμό με την ανεπαρκώς ασκούμενη -στην παρούσα φάση- από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις εποπτεία, επιτρέπει την εφαρμογή αμφισβητούμενης νομιμότητας κανονιστικών πράξεων, καθώς συχνά τίθενται σε ισχύ αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων οι οποίες εγείρουν ζητήματα παραβίασης των αρχών της νομιμότητας, της αναλογικότητας, της ισότητας και ακόμη της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι τα ανωτέρω ζητήματα χρήζουν άμεσης επίλυσης τόσο σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης όσο και τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιαίτερα ενόψει των κρίσιμων οικονομικών συνθηκών στις οποίες έχει περιέλθει η χώρα και της εν γένει υποβάθμισης των δημοτικών υπηρεσιών.

Η αποκατάσταση των αδυναμιών του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου είναι αναγκαία, καθώς αποτελεί βασική συνιστώσα για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας των δήμων, την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας τους και εν τέλει, εγγύηση για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

- Την άμεση ενεργοποίηση των Ελεγκτών Νομιμότητας και των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας, προκειμένου να αποκατασταθεί πλήρως ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων της τοπικής αυτοδιοίκησης από ένα σταθερό εποπτικό μηχανισμό.
- Τον ειδικό και πλήρη έλεγχο, με την έκδοση ειδικής πράξης εκ μέρους των εποπτικών αρχών, ώστε να μην τίθενται σε ισχύ αμφισβητούμενης νομιμότητας κανονιστικές και ατομικές πράξεις.

- Την παρακολούθηση από τους Γενικούς Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της εφαρμογής των αποφάσεών τους, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση των δήμων με αυτές.
- Την ενεργοποίηση των διατάξεων περί πειθαρχικής ευθύνης, σε περιπτώσεις μη προσήκουσας συνεργασίας των δήμων με τους φορείς εποπτείας.
- Την ενεργοποίηση πειθαρχικού ελέγχου εκ μέρους του Υπουργού Εσωτερικών, στις περιπτώσεις που οι ελεγκτικοί φορείς δεν ασκούν τον προβλεπόμενο πειθαρχικό έλεγχο επί των αιρετών.
- Τη στελέχωση των οικονομικών υπηρεσιών των δήμων με πλήρως ενημερωμένο προσωπικό για την επιβολή και είσπραξη δημοτικών προσόδων.
- Τη θέσπιση εγγυήσεων νόμιμης επιβολής ανταποδοτικών τελών (π.χ. υποχρεωτική νομική αξιολόγηση της πρότασης για επιβολή αυτών) και τον έλεγχο περί της συνδρομής των όρων των εξουσιοδοτικών διατάξεων στις περιπτώσεις επιβολής τελών ανταποδοτικού χαρακτήρα.
- Την αντικατάσταση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την επιβολή τελών καθαριότητας και φωτισμού με άλλο απλούστερο και σαφέστερο πλαίσιο, διαφορετικά την απλούστευση και αποσαφήνιση της ισχύουσας νομοθεσίας, αναφορικά με το ύψος της ανταποδοτικότητας, το φορολογητέο εμβαδόν, την ευθύνη των ιδιοκτητών και χρηστών των ακινήτων.
- Την παροχή κινήτρου για ανακύκλωση των απορριμμάτων, μέσω της εφαρμοζόμενης τιμολογιακής πολιτικής των δήμων, αναφορικά με τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού.
- Την αποσύνδεση της διαδικασίας ηλεκτροδότησης των ακινήτων από τη διαδικασία επιβολής δημοτικών τελών.
- Την εναρμόνιση των διατάξεων των νόμων για τα Τέλη Καθαριότητας και Φωτισμού, Φόρου Ηλεκτροδοτούμενων Χώρων και Τέλους Ακίνητης Περιουσίας, με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο έκρινε περί της αντισυνταγματικότητας της διακοπής του ρεύματος σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των φορολογικού χαρακτήρα υποχρεώσεων, όπως το ΕΕΤΗΔΕ.
- Την επανεξέταση των όρων επιβολής του Τέλους Ακίνητης Περιουσίας, δεδομένου του ασαφούς σε πολλά σημεία νομοθετικού πλαισίου ή την αντικατάσταση αυτού με άλλη πρόσοδο ισοδύναμης αξίας.
- Την αντικατάσταση ή αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την επιβολή τελών κοιμητηρίων.
- Την επανεξέταση των Κανονισμών Λειτουργίας των Κοιμητηρίων, προς αποφυγή δυσανάλογα μεγάλων χρεώσεων τελών σε σχέση με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ανομοιομορφίας των οικονομικών επιβαρύνσεων ανάμεσα σε δήμους και διακριτική μεταχείριση μεταξύ δημοτών/ετεροδημοτών.
- Την επανεξέταση του αυστηρού και ανελαστικού πλαισίου επιβολής διοικητικών κυρώσεων για παραβιάσεις της νομοθεσίας περί δημοτικών προσόδων κατ' επιταγή της αρχής της αναλογικότητας.
- Τη νομοθετική ρύθμιση της υποχρέωσης των δήμων για βεβαίωση των προστίμων του Κ.Ο.Κ. εντός τριών ετών (3) από την ημερομηνία της τέλεσης της παράβασης και την κτήση της κλήσης.
- Την αντικατάσταση του εντύπου της έκθεσης βεβαίωσης παράβασης με έντυπο το οποίο θα επικολλάται επί του οχήματος, ώστε οι πολίτες να λαμβάνουν γνώση της τελεσθείσας παράβασης και να ασκούν εμπρόθεσμα το δικαίωμα της προβλεπόμενης ένστασης.
- Τη θέσπιση του δικαιώματος του «παραβάτη» των διατάξεων του Κ.Ο.Κ. για την καταβολή του ποσού του προστίμου κατά το ήμισυ, εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από την ημερομηνία λήψης της πρώτης ατομικής

ειδοποίησης από τον δήμο, στις περιπτώσεις που δεν είχε λάβει γνώση της κλήσης.

- Την επανεξέταση και αποσαφήνιση του νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με την παραγραφή (βεβαίωση/είσπραξη) των απαιτήσεων των δήμων, προς την κατεύθυνση της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας.
- Την έκδοση εγκυκλίου με αποδέκτες τους δήμους της χώρας, με στόχο την υιοθέτηση ομοιόμορφης διαδικασίας και την παροχή επαρκών προθεσμιών υποβολής αιτήσεων, αναφορικά με τις προκηρύξεις πρόσληψης προσωπικού για κάλυψη επείγουσών αναγκών.
- Την ενεργοποίηση από τους δήμους των διατάξεων περί εξώδικου συμβιβασμού, η αποφυγή αξιοποίησης της δυνατότητας αυτής συχνά οδηγεί στη ματαίωση της ικανοποίησης δίκαιων και εύλογων οικονομικών απαιτήσεων των πολιτών, που εν τέλει, υποχωρούν υπό το βάρος του κόστους της δικαστικής διεκδίκησης.
- Την τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 32 του Ν. 1080/1980, ώστε να είναι δυνατή η άσκηση της προσφυγής, κατ' αρχήν ενώπιον της Επιτροπής Συμβιβαστικής Επίλυσης, με τις συνέπειες που επάγεται η άσκηση της (διοικητικής) ενδικοφανούς προσφυγής.
- Την εξόφληση των οφειλών των δήμων, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, ώστε να επιτυγχάνεται η ισότιμη αντιμετώπιση όσων συναλλάσσονται μαζί τους.
- Την αξιοποίηση του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ στη δημοσιοποίηση εκ μέρους των δήμων των πινάκων εξόφλησης των δικαιούχων χρηματικών ποσών, με στόχο τη διασφάλιση πλήρους διαφάνειας, αναφορικά με την ακολουθούμενη διαδικασία πληρωμών.

Η απλοποίηση και αποσαφήνιση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και η ενιαία εφαρμογή του από όλους τους δήμους, η ενδυνάμωση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, καθώς και η διεύρυνση των τρόπων επίλυσης των διαφορών τους με τους πολίτες, μέσω εξώδικου συμβιβασμού, κρίνονται αναγκαία καθώς, συνδυαστικά, μπορούν να εξασφαλίσουν επαρκή χρηματοδότηση, διαφανή και χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, ενίσχυση της αξιοπιστίας των δήμων και κατ' επέκταση την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.